

Sir KEMETH GOADBY schrijft over *loodvergiftiging* bij verschillend soort fabrieksarbeid, MARY SCHARLIEB over de verbreiding en het tegengaan van *geslachtsziekten* in een artikel, dat geen nieuwe gezichtspunten opent. Het parlementslid Lady ASTOR bespreekt den *invloed van den alcohol op de gemeenschap*. Zij is overtuigd, dat, op den duur het Amerikaansche voorbeeld van drooglegging moet worden gevolgd, maar zij wil deze niet plotseling invoeren; veeleer acht zij het gewenscht „plaatselijke keuze” toe te passen en het stelsel, dat tijdens den oorlog in Engeland toegepast is, genaamd „*public control*”. Dit stelsel beoogt door een lichaam (*Liquor Control Board*) invloed te oefenen op het alcoholverbruik, door den tijd van verkoop te beperken, advertenties, waarin alcoholica worden aangeprezen, te verbieden, afschaffersfeesten in te richten, den verkoop aan personen beneden het 18de jaar te verbieden en dergelijke maatregelen. Dit stelsel zou reeds goede vruchten gedragen hebben. Lady ASTOR meent ten slotte, dat slechts internationale samenwerking in deze materie veel goeds zal kunnen bereiken; haar vertrouwen op de *League of Nations* is echter wel wat optimistisch.

Lady BARRETT M.D. behandelt de *Ante-Natal Cure*; behalve de consultatiebureaux voor zwangeren, die zij natuurlijk een warm hart toedraagt, wil zij de vrouwen op veel ingrijpender wijze te hulp komen. Zij beschouwt de bekrompen woningen en het zware huishoudelijke werk — wasch en koken — voor de arbeidersvrouw ongeschikt en wil, dat daartoe inrichtingen verrijzen, dus wasch- en eethuizen. Voor de eerste is wellicht veel te zeggen, maar hoe de schrijfster zoo hoog op kan geven over de openbare eethuizen, is niet duidelijk; het zouden zoo iets zijn als „coöperatieve keukens” met eetzaal, waarin dan ieder gezin zijn eigen tafeltje op het etensuur zou komen bezetten. En op dit stramien wordt door de schrijfster dan ijverig door geborduurd.

BRENKMAN.

BERICHTEN.

ZUIGELINGENBESCHERMING IN NOORD-HOLLAND IN 1921. — De commissie voor zuigelingenbescherming van de Noord-Hollandsche Vereeniging „Het Witte Kruis”, waarvan dr. TH. W. BEEKER, arts te Bassingerhorn, secretaris is, heeft wederom een verslag over haar werkzaamheden in 1921 uitgebracht. Daaraan kan het volgende ontleend worden.

Uit de antwoorden, ontvangen op de aan alle geneesheeren op het platteland van Noord-Holland in 1920 gezonden vragenlijst, is gebleken, dat, behalve in de grootere centra, waar reeds een wijkkraamverpleging is ingevoerd, in de kleinere plaatsen en op het platteland een zeer groot gebrek aan bakkers bestaat. Slechts op enkele plaatsen zijn kraamverzorgsters werkzaam. Uit de ontvangen antwoorden was geen middel ter verbetering af te leiden; slechts enkele artsen verklaarden zich bereid zelf een bakercursus te geven. De commissie moest derhalve zelf de hand aan het werk slaan; zij had echter geen geld en diende in de eerste plaats de vraag te beantwoorden, of men moest opleiden *bakers of kraamverzorgsters*. Een deel der commissie was voor het opleiden van goed onderlegde bakkers; daarentegen waren prof. VAN ROOIJ en dr. FRANK voor kraamverzorgsters en wilden het liefst overal wijkkraamverpleging zien ingevoerd. Dit laatste bleek voor het platteland een onmogelijkheid, omdat de afstanden te groot zijn en de kraamvrouwen toch zeker twee maal per dag moeten geholpen worden. Prof. VAN ROOIJ deelde mede, dat de opleiding drie maanden moest duren, te Amsterdam of te Haarlem (in de JOANNA VAN LIJNDEN-stichting) kon geschieden en de kosten zouden bedragen f 150.— . Aangevraagd werd een rijkssubsidie van f 3000.— . In de tweede helft van 1921 kwam bericht van de regeering, dat voor dat jaar was toegestaan f 1100.— , dus belangrijk minder, dan waarop gerekend was. Toch werd besloten een aanvang met de opleiding te maken, maar toen bleek, dat de opleiding een vol jaar moest duren en de kosten zouden bedragen f 700.— per leerling. Een nadere bespreking met dr. SCHEFFELAAR KLOTS, den directeur der JOANNA VAN LIJNDEN-

stichting, had tot uitslag, dat deze van een kortere opleiding niets wilde weten, omdat in drie maanden aan de meisjes en vrouwen niet genoeg geleerd zou kunnen worden van de asepsis, hetgeen toch de hoofdzaak moet zijn. Hij raadde aan in grootere plaatsen een vereeniging te stichten, die met subsidie van de gemeente en van de commissie een wijkkraamverpleging in het leven zou roepen; hij wilde zich dan verbinden voor een kraamverzorgster te zorgen. Hiermede is echter het platteland niet geholpen; hiervoor werd voorgesteld, dat twee of drie gemeenten zich tot dat doel zouden vereenigen, ten einde het mogelijk te maken, dat de arbeidende stand tegen een matig tarief zou worden geholpen. Deze plannen waren echter op het einde van het jaar nog slechts in voorbereiding.

Wat de moedercursussen betreft, deze werden in 1921 ten getale van 31 op 20 plaatsen gegeven en werden bezocht door 813 leerlingen. Een cursus te Wormerveer, op het einde van het jaar voorbereid, ging niet door, omdat het gemeentebestuur geen lokaal kosteloos wilde afstaan, maar daarvoor f 45.— vroeg. De docente van deze cursussen nam met 1 Juli ontslag; gelukkig slaagde de commissie zeer goed met een nieuwe docente. Deze heeft ook op de I. H. T. A. tweemaal per dag een uittreksel gegeven van de moedercursussen; steeds was daarvoor een groote belangstelling en veel aandacht, zoodat deze voordrachten een groot propagandamiddel bleken te zijn. Verder werd propaganda gemaakt door verspreiding van het bekende boekje: *Handleiding tot verzorging van den zuigeling*. Een aantal gemeentebesturen schafte het boekje aan om het bij iedere aangifte van geboorte kosteloos uit te reiken. In het geheel zijn daarvan verkocht 8270 exemplaren.

In 1921 is een nieuw consultatiebureau opgericht te Bussum. Nog zijn pogingen tot oprichting van zulke bureaux aangewend te Hoorn, den Helder en Enkhuizen; deze pogingen zijn niet geslaagd, omdat in die plaatsen geen specialist-kinderarts was gevestigd en geen der andere artsen zich met de leiding wilde belasten. Alleen te Hoorn houdt sedert een paar maanden de kinderarts van het consultatiebureau te Alkmaar tweemaal per week zitting. Er zijn nu consultatiebureaux te Alkmaar, Bussum, Haarlem en Hilversum. Dat te *Alkmaar* had een moeilijk jaar. In April nam dr. DE RANITZ ontslag als secretaris en leider van het bureau en het duurde vele maanden, en juist de voor de zuigelingen moeilijke zomermaanden, voordat een nieuwe leider gevonden was. Ten slotte verklaarde dr. VAN HILTEN zich bereid de leiding op zich te nemen; hij houdt nu tweemaal in de week zitting. Maatregelen werden genomen hem te doen bijstaan door een verpleegster of door jonge dames,, zoowel op het bureau als voor huisbezoek in de stad. Afgewacht moet nu worden, hoe in 1922 deze zaak zich ontwikkelt. Te *Bussum* werd het bureau 5 September 1921 geopend onder leiding van mej. dr. VAN LOHUIZEN uit Hilversum. Ook hier wordt tweemaal in de week zitting gehouden; uit de reeds bestaande melkkeuken kan tegen den kostenden prijs voedsel betrokken worden. Overdreven groot is het bezoek nog niet, maar dat kan beter worden. De gemeente heeft een subsidie toegestaan. Aan het bureau te *Haarlem* werden 432 zuigelingen ingeschreven, en werden 4332 adviezen verstrekt en de huisbezoekster legde 2135 bezoeken af. In de melkkeuken werden ten behoeve van 43 kinderen 8560 flesschen gereed gemaakt (van die 43 werden 38 met eiwitmelk gevoed). Er werd vier maal een moedercursus gegeven door de artsen mev. VAN GILS-VAN WEST en mev. HAZEVOET-RENOU; het aantal deelnemers aan die cursussen wisselde van 12 tot 20. Nog steeds blijft de wensch naar een beter en waardiger spreekkamer met toebehooren onvervuld. In den zomer moest de wachtkamer vaak dienst doen voor 40 of 50 moeders met haar kinderen en daarop is zij niet berekend. De Haarlemsche gemeenteraad stond weder een subsidie van f 3050.— toe, terwijl ook omliggende gemeenten een kleine bijdrage verleenden. De commissie van het Witte Kruis, bovengenoemd, subsidieerde met f 1125.—. Het werk aan het bureau te *Hilversum* nam ook weer toe in 1921. Het aantal nieuw ingeschrevenen bedroeg 115 tegen 99 in 1920; het aantal consulten aan de nieuw ingeschrevenen bedroeg 981 tegen 843 in 1920. Het geheele aantal consulten in 1921 bedroeg 1222. De verpleegster bracht 2599 werkbezoeken en 3023 contrólebezoeken. Mevr. NUYSINK-STEINBUCH, arts, gaf wederom een moeder- en bakercursus; het aantal leerlingen bedroeg 66, van wie 12 tot baker

wenschten te worden opgeleid. Na den theoretischen cursus werden deze a. s. bakkers door de gemeente-kraamverpleegster zes maanden in de wijk opgeleid en daarna geëxamineerd door een commissie bestaande uit twee artsen en den directeur van den gemeentelijken geneeskundigen dienst. De ervaring van het afge-loopen jaar pleitte voor de geschiktheid der ingestelde opleiding en deze mag met gerustheid anderen tot voorbeeld worden gesteld. Alleen zal streng de hand er aan moeten gehouden worden, dat de bakkers zich niet voor „zuster” gaan uit-geven. De voortdurende aanraking, die zij met den gemeentelijken geneeskundigen dienst houden, zal hiervoor een waarborg te meer zijn.

Hiermede is het voornaamste uit het jaarverslag der commissie voor zuigelingen-bescherming medegedeeld. Men ziet, dat deze commissie voortdurend en onafge-broken bezig is ten behoeve van de zuigelingenverzorging in Noord-Holland werk-zaam te zijn en plannen ter verbetering te beramen. Wel zijn tot nog toe die werk-zaamheden nog niet met overdreven veel welslagen bekroond en heeft de commissie een massa moeilijkheden te overwinnen, maar zij laat zich blijkbaar niet spoedig uit het veld slaan en gaat moedig op den ingeslagen weg verder. Op die manier zal zij tenslotte toch ook wel slagen in haar arbeid.

AANTAL ZIEKENHUISBEDDEN EN VERPLEGENDEN IN ZIEKEN-HUIZEN IN NEDERLAND. — Het hoofdbestuur van den Nederlandschen bond voor ziekenverpleging heeft, evenals dat geschied is in 1911 en in 1916, ook weer in 1921 een onderzoek ingesteld naar het aantal verplegenden werkzaam in zieken-huizen, krankzinnigengestichten, sanatoria in Nederland en van het aantal bedden, waarover die gestichten beschikken, en het aantal bedden, dat bezet was op den datum van het onderzoek. Ook nu weer werd voor dien datum gekozen 1 September. Die opgaven werden op verzoek van het hoofdbestuur welwillend verstrekt door de besturen dier inrichtingen; slechts zes gaven geen antwoord (de sanatoria te Joure en te Arnhem, de Groningsche ziekenverpleging, de ziekenhuizen te Brielle en te Zalt-Bommel en de militaire ziekeninrichting te Geertruidenberg).

Uit de verkregen cijfers, die alle in tabellen gerangschikt zijn, zoodat men in staat is voor elke inrichting afzonderlijk de cijfers na te gaan en voor de verschil-lende provinciën, blijkt nu het volgende:

Op 1 September 1921 waren in Nederland aanwezig 290 ziekenhuizen, tegen 239 in 1916 en 194 in 1911. Het aantal bedden bedroeg in 1921 in het geheel 25121, tegen 22381 in 1916 (in 1911 niet opgenomen). Van deze waren op 1 September 1921 bezet 17106 (ongeveer 69 pCt.), tegen in 1916 16935 (ongeveer 75 pCt.). Het aantal verplegenden was gestegen van 4056 in 1911, en 5871 in 1916 tot 7827 in 1921. Daarvan waren verpleegsters 7146 (91 pCt.) en verplegers 681 (9 pCt.). Het aantal verplegenden in het bezit van een diploma bedroeg 3116 (40 pCt.), terwijl 4711 of 60 pCt. niet gediplomeerd waren. De verhouding is thans iets gunstiger dan in de jaren 1916 en 1911; in 1916 waren de percentages: 32 pCt. gediplomeerd, 68 pCt. niet gediplomeerd, in 1911 30 pCt. gediplomeerd, en 70 pCt. niet gediplomeerd. Van de verpleegsters waren 70 pCt. leeken, 23 pCt. R. K. zusters en 7 pCt. diaconessen. Van de verplegers waren 37 pCt. leeken, 11 pCt. R. K. broeders, 6 pCt. diaconen en 46 pCt. militairen. In bij den Bond aangesloten ziekenhuizen waren ongeveer 87 pCt. der verplegenden aanwezig, een getal, dat ook voortdurend stijgend is; in 1911 was dit 70 pCt., in 1916 83.5 pCt.. Dit feit wordt met voldoening door het hoofdbestuur vastgesteld, omdat in die ziekenhuizen de opleiding en de examens geschieden volgens de voorschriften, door den Bond vastgesteld. Ook is een verblijdend teeken, dat het verschil in verhouding van gediplomeerden tot ongediplomeerden in de ziekenhuizen steeds kleiner wordt.

Wat de krankzinnigengestichten en sanatoria voor zenuwlijders aangaat, in deze inrichtingen bedroeg het aantal bedden op den genoemden datum 16876, waarvan bezet waren 15730. Het aantal verplegenden bedroeg 3527 nl. 2283 ver-pleegsters en 1244 verplegers. Van de verpleegsters waren 422 leeken en 76 R. K. zusters gediplomeerd, 1589 leeken en 196 R. K. zusters niet gediplomeerd. Van de verplegers waren 329 leeken en 55 R. K. broeders gediplomeerd, 684 leeken en